

میشل فوکو؛

پیدایش عقل کیفری

سید حسینی

سرشناسه: حیاتی، حمید
عنوان و نام پدیدآور: میشل فوکو؛ پیدایش عقل کیفری / حمید حیاتی
مشخصات نشر: تهران، نصیرا، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری: ۳۷۶ ص
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۹۸۹-۵۶-۳
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
موضوع: فوکو، میشل، ۱۹۸۴-۱۹۶۰ م- نقد و تفسیر
موضوع: عقل گرایی
موضوع: شناخت (فلسفه)
رده بندی گنگره: ۱۳۹۲ ۹۴۹ ۹۴۰/ف/۲۴۳۰
رده بندی دیویی: ۱۹۴
شماره کتابشناسی: ۳۱۷۶۱۱۶

پیدایش عقل کیفری

(مجموعه نقد)

میشل فوکو

طراح جلد: برتران رسولی

صفحه آبی: مرجان ترابی

چاپ اول: ۱۳۹۴

تیراژ: ۱۰۰۰

قیمت: ۲۰۵۰۰ تومان

انتشارات نصیرا: تهران، میدان انقلاب، خیابان جمالزاده جنوبی، کوچه دانشور، پلاک ۹.

واحد ۵

تلفن: ۰۲۱-۶۶۹۱۴۱۲۵

www.nasirabook.com

فهرست

مواضع.....	۱۱
تبار شناسی سکوت.....	۳۳
دیرینه سیاسی نگاه.....	۶۳
یافته های یک کاوشگر مشکوک.....	۸۷
بی پروا، یک گدا شناس.....	۱۷۱
پیدایش عقل کی.....	۱۹۵
اندیشه گری علیه افسونگر، انداختن دشاه.....	۳۲۷

یادداشت

فکر نوشتن رساله‌ی حاضر در یکی از روزهای سال ۱۳۸۰ به ذهن‌ام رسید؛ زمانی که مشغول خواندن قطعاتی از کتاب «اراده‌ی قدرت» نیچه بودم. در آن بعدازظهرهای پاییزی با خواندن پاره‌هایی از کتاب، به لذتی آلو به راس دچار می‌شدم. ترکیب «پروژه‌ی رام سازی» در این بین، ناما و پی‌گیری افزون تری را می‌طلبد و مرا به تعمق در موضوعاتی همچون عقل و کفر و می‌داشت. عقل و کفر از واژگان کلیدی اندیشه‌ی فوکو هستند. پیدایش عقل کیفری - ناسازهای که فوکو دست به بررسی و آشکار کردن زوایای آن - آرام اما سنگین و نفس‌گیر در کنار ترکیب «پروژه‌ی رام سازی» نیچه می‌رسند. واژه‌ی عقل اغلب جنبه‌های ایجابی و مثبتی را به ذهن متبادر می‌کند، اما واژن کیفر، ناهمگون با عقل فاقد این خصیصه است. عقلی که مبتنی بر علوم انسانی یا به تعبیر فوکو علوم مشکوک است با مسئله‌ی سلطه پیوند می‌یابد. این امر می‌تواند عاملی مهم و قانع کننده برای تشکیک به علوم انسان سازد. کیفری که خواهان ساخت سوره‌های مختلف اقتصادی، سیاسی و فلسفی از طریق علوم انسانی است، سرانجام از مسیر قدرت به کشف حقیقت می‌رسد. مثل عقل، کفر و حقیقت شکل می‌گیرد. این مطلب، موضوع محوری رساله‌ی حاضر است و آن را می‌توان در این گفته‌ی فوکو جستجو کرد: «بنیاد بزرگترین دست آوردهای بشر که از طریق علوم انسانی حاصل آمده است بر شرم آورترین روش‌های تأدیبی و تعزیری استوار است».

برای من، روزگار پاییزی لذت خواندن « اراده‌ی قدرت » نیچه به زمستان
« عقل کیفری » فوکو گره می‌خورد و از لابه‌لای این ترکیب، حسی ناامید
کننده و یأس‌آور گریبانم را می‌گیرد. اما این حس شاید به دلیل احساس
تسکین بخشی که در نفی و پس زدن پنهان در این ترکیب باشد، چندان
نمی‌پاید. از این که تأملات فوکو در برابر آفتابِ ظهر بی‌سایه می‌شوند
حساس خشنودی و رضایت می‌کنم. خواندن آثار فوکو برای آن دسته از
خوانندگانی که نه به مصیبتی، که به مصیبت‌هایی گرفتار آمده‌اند همواره
می‌تواند آرامش بخش باشد.

در اینجام، سینه‌ی خود می‌دانم از آقای دکتر محمد ضیمران که
توصیه‌های سرمندی جهت مفید واقع شدن متن ارائه کرده‌اند
سیاس‌گزاری و قدردانی کم.

حمید حیاتی

آذر ۱۳۹۱